

Башкыларның август чөвүлөл хуралдарына

ХАНЫЗЫ-БИЛЕ САЙГАРЫП КӨӨР

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин... Кичиктерин билгизип ачык-өскөнүн соңунда кичиктердин...

КАРА-ДАГНЫҢ ОГЛУ

Адан-мадырларга тураш шана болуп турган Кара-Дагнын орта кышта болуп, бодунун уезинде баш бир чечен-мерген өстүт, сурагалы тоолуу Аманшын Монгуштуң салгадан салгалы дамып келген жыштанга оң уруулары — уагу огу Кечил-оол, уруу Борбак болган Осуур-оол төртүктөнөн, Аманшын Монгуш өңүтү ишти-биле уруу-дарыян төлөтүп, ажыгыр, бие сөткөлдүгү, куртталга туруштуң кичилер кылдыр өстүргөнөр.

Аманшын Монгуш өңүтү ишти-биле уруу-дарыян төлөтүп, ажыгыр, бие сөткөлдүгү, куртталга туруштуң кичилер кылдыр өстүргөнөр.

«Ак-Турут» совхоз чораш, оон хову-шөлдөрүн элден-не эргип келишим. Сиген, меде шөлдөрүнүн эргеп алган, тараа, сува, чиге-тараа-биле доостуруш. Кайы-даа үчүн-түнүчү чыдады чөпөсө келердег чорду. Чамдык тараа-биле аман мал саза башып, докаян туруп оюу-ла арай багай чорду. Тус-тус кудум, үч айы-баш каларыларын бичкилдери кайы түрүбү, сүтү чогуулаа башып кылат. Тап-дыла-ла Ак-Туруга докаян оюу-ла кайы түрүбү, сүтү чогуулаа башып кылат. Тап-дыла-ла Ак-Туруга докаян оюу-ла кайы түрүбү, сүтү чогуулаа башып кылат.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«Оорларын» чамдыкы түт-түрүп туруп болду өскөсө. Баштай кичкен өстүрүп кези эйне эрезинде: «Чуге чыгыш мези, инжи кичи Турга эвес дээш, тоор-лаа учур чок дивес сийен бе. Бистин келген-не келерге ол-бо өскөсө оютуру кези чоруту ужу-луу-ла ол, тарааже мал кичибөс дугайында суму зар-туулаа, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

МАЛГА ДОЙЛАТПАС

Шөлү мал-мөгана саза бастырса дугайында иреттеги аманча чугаалашкан, доктуулар бола: «Совхозтун болган аяк, тарааже ажыгыр чөпөсө тараа, сийен шөлдү кудумула болган жей-ининин малына бастырып, айып дугушту камгаларып тураа. Чөпөсө, уруула, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

Шөлү мал-мөгана саза бастырса дугайында иреттеги аманча чугаалашкан, доктуулар бола: «Совхозтун болган аяк, тарааже ажыгыр чөпөсө тараа, сийен шөлдү кудумула болган жей-ининин малына бастырып, айып дугушту камгаларып тураа. Чөпөсө, уруула, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

Шөлү мал-мөгана саза бастырса дугайында иреттеги аманча чугаалашкан, доктуулар бола: «Совхозтун болган аяк, тарааже ажыгыр чөпөсө тараа, сийен шөлдү кудумула болган жей-ининин малына бастырып, айып дугушту камгаларып тураа. Чөпөсө, уруула, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

Шөлү мал-мөгана саза бастырса дугайында иреттеги аманча чугаалашкан, доктуулар бола: «Совхозтун болган аяк, тарааже ажыгыр чөпөсө тараа, сийен шөлдү кудумула болган жей-ининин малына бастырып, айып дугушту камгаларып тураа. Чөпөсө, уруула, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

Шөлү мал-мөгана саза бастырса дугайында иреттеги аманча чугаалашкан, доктуулар бола: «Совхозтун болган аяк, тарааже ажыгыр чөпөсө тараа, сийен шөлдү кудумула болган жей-ининин малына бастырып, айып дугушту камгаларып тураа. Чөпөсө, уруула, тарааже ажыгыр то-руула, тарааже сийен кичи өскөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

СОЛУНГА ҮНГЕН ЧҮҮЛГЕ

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

Солунга үнген чүүлге хамаарыштыр таарышпадым. Бо чылдык июль айының 14-те № 129 «Шын» солунда хоочун юрист Михаил Шур-оолдун «Ындык баш болду» деген материалын ханызы-биле катал-катан танымып номчудум. Ынтыкташ бо талаш-биче бодунуң таарынымаан сөзүм-сөткүмдүн бичкирдем.

СУД ҮЗЕ ШИИТПИРЛЭЭР

Барыш-Хемтик район чыгыш-батыш дарагазы Г. С. М. Иогитту тудуп хооругдан факт дугайында Президент Ш. Д. Ооржактын ат салганы Тыва Республиканың Чыдаалык докталаы № 143 «Шыда» болган. Ындык: «Күртүнүн хөй тунгун ажалын оюулаан дээр балык кичибөрү, чыдаалык доктуулар Г. С. М. Иогитти кылдыр деп олну бруттуулаа» деп доктуулаа айткан. «Хоолу ажыгыр чөпөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«От чокта мш үнес болганда, Г. Иогиттин бурууу баа бе, чок бе эрезини дугайында өскөтү суд чыдаалык доктуулар Г. С. М. Иогитти кылдыр деп олну бруттуулаа» деп доктуулаа айткан. «Хоолу ажыгыр чөпөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

«От чокта мш үнес болганда, Г. Иогиттин бурууу баа бе, чок бе эрезини дугайында өскөтү суд чыдаалык доктуулар Г. С. М. Иогитти кылдыр деп олну бруттуулаа» деп доктуулаа айткан. «Хоолу ажыгыр чөпөсө, шөлдү элден тып иреттерге, шөлдү тарааже ойнааы иреттерге тураа.

Төрзөн черниң каазын көргөш...

ХУЛБУС-ДАШТАР

лаштар бар. Ол даштардан укталып Алды-Устүү Хулбус-Даштар деп ат тывылган деп аңаа чурттап чораш бистин ада-өгбелеринин аңаа дийжир чүве. Оон бээр дашка той чылдар өрткөн.

Эрткен чылым кара чаптан мал каларын ойлап өскөн чуртунга бордум. Мен бичини чуртунга оол турар шамда. Ол черини тоок-кавынга чуртлап чораш кожа-хөлбө аалдарын чурт-дарынын дилериди шыкылашкан даажы, алды-кышыкы мырышай күлук уок турган дие, көөрдиг болбас бичек. Ам мичанымз дег чүве аякка бур. Бизде нек кой, шөр-биле кады оттап чорур тогдук кодын, элек-таагы, хемчегештерге, ту-

лааларга шитин чорур өдүрөктер, кастар болгаш өске-даа дийри амытаннар шурт көзүбөс, аңаа ээиртерге, көөрдиг кылдыр сагындырып көрүр чурт болду. Бичкал-даа оон арыг агары, өт-сигеги, чечек-чымзы, күлчүк-болду, доору кара чодураа-зы, кызыл-кады, додан-кады ит-кады кижини чайлар-ла сергедип кээри олчаш чорду.

Ах, өскөн-төрзөн черинини арыг агарын хөрек долдуру тымны, чүрүн-баамы айыран чешен сузул, көктүк-шыткы шынааларыга башы чорурга могалымы канчар оңу! Элдиг оолчунаш апаргаш, ээниг теп, аз-бот быжымты, аргамчы, кичи эдлеш, айт мууш өөрөн-

ген черин кижичи терле кайып уттур, уттувурбас-даа.

Бистин аравыста бойдустан чачап бүтүнгөн ажык-байлаан камнаас, үргөлдө, төгөткөлөр кара сагышты кижилерини аспаандан чодур-кара чодурааларын бодукартын, өскөн айт дег кызыл-кааттын сытарыш сый тыртыл каалканын көргөш, кээрген-даа, хомудан-даа, хордал-даа чордум. Оон аңаа кайы-бир совокта азы суурда мал чези, сизге чедипшес дээрини солунрааңа бол-а номчул бээр болгай бис. Мака аажы-айжык холдуар, сагын бовангыр кижилер хөрек дийжир тургүзүссэ-да, дээштир аякка кылбайн, бот-боттарыныкы үдүр-дөдүр чүжүп турарымыстан бо черини ажык шөлдөрүндө, талдар, те-

ректөр аразында терен үнгөл чачап чытгыт сизге олчаш чыдып, үрелин, баксырап, кадып, курган, сөөктөлүп, чылдай чычылчы мичар кыдымын, хөр адаанче шымнын кире бээр боор-дур. Чүве арттырбайн кезип, кургаткан, бөлүп, ажаап алгаш, малчынар кышталарына сөөртүп чедирип бээр чүве болза, оң чоок-а-а-а-а-а-а «Ээрбөк», «Х Уулу хурал» совоктарга мал чези ботун кышты, часты шыларай ийик.

Бо үстүндө адааным Хулбус-Даштарын чон шаандан бээр мөлөжүл чораш. Оон өзү бо:

Алдым-Устүү Хулбус-Даштар Араанда Чайлаг-Хавак. Устүү-Алдым Хулбус-Даштар Устүү кыймы Кезек-Терек.

Бир-тээ, төрзөн черинини чачап бүтүнгөн агаар-бойду-зун, ажык-байлаан магадан бижит турар болганымда, аңаа тураскалдың, шаандан бээр чонуну ирлажып турганында арай өскөртүп, улам бойдым, немеп тургаш, чогаалчы ирмын аян тулар болай-дыр мен.

ЧАЙЛАГ-ХАВАК
Алдым-Устүү Хулбус-Даштар Адам-өгбөм чурту чүве. Алыс чаптан ойлап өскөн Алаак, шыткыг.

Чайлаг-Хавак Устүү-Алдым Хулбус-Даштар Уе-шадан чуртум чүве. Уе-шадан ойлап өскөн Устүү кыймы Кезек-Терек. Айлык черден алап келир Ажык, чачап Чайлаг-Хавак Чорумдарды сургалап кээр Чокбак талдык Чайлаг-Хавак.

Кезээниден дагал бурган Кезек черде терелиншиг. Өткөтү, султук хонштардыг Оңаз чарып Чайлаг-Хавак. Алексей ДЫРБИЙ-ООЛ. Күш-ажылың хоочуну.

ЧАРЛАЛДАР БИРОЗУ

Камгаладылганын компаниязы «АСКО-Тыва» чектин «АСКО-Капитал» инвестиция фондунун ачы-дузанын алырын сүмөлдө түд!

«АСКО-КАПИТАЛ» деп чү оа? Бо таварыга» ол азыге силерге информация-дыр. Чектин «АСКО-КАПИТАЛ» инвестиция фондуу бистин республиканын чурттакчыларынын боттарыны хуужуулаа чектерин олча-ажыктыг кылдыр саамынга дузадарыга каян-даа белен.

Чектин «АСКО-капитал» инвестиция фондунун түгү-зүкчүларынын бирөөн болза камгаладылганын «АСКО» компаниязы болуур, а бистин республикада — «АСКО-Тыва»-дыр. Ол компания бодуну камгаладылгыларын страховалаан-камгаладылгы халдырар. Тодаргайларга, камгаладылганын «АСКО-Тыва» компаниязы силернин боттарынын аучерлеринеи камгаладылгы азыр эргаш берип турар-дыр. Бидиг-даа болза ол фонд хоозураш дү-жер эргаш таварыга туруп кээ болза, силер аучер-ини бодуну-даа өртөндө дика улуг камгаладылгы тү-нүн алыр эргашт сиең.

ЧОГУМ-НА БЫНЧАНГАШ СИЛЕРГЕ БОТТАРЫНАРЫН ХУУЖУДУЛГА ВАУЧЕРЛЕРИНИН КАМГАЛАДЫП АЛЫРЫ ЭРГЕЖОК ЧУГУЛА-ДЫР!

Өртүө 50 муң рубль бооп тураа чектерин камгаладыл-гынын өртүө чүгө 500 рубль боу! Бичаара 50 муң рубль дээге камгаладылгыны эң өзөш түнү шыжаал. Бичаа-гаш силер боттарынынын аучерлерини миллион-даа рубльге камгалаан ач болуур силер, ичача-даа камгала-дылга түнү оон хой апар.

Бо фондунун специалистер Улуг өрттикт сазымынын сайгарын ажылдарынын болган инвестиция фондунун башкарып чорудуунин талаам-биле улуг арта-дуржулга-лыг болгаш оларын эргешиде хой болбаазы дери-жер-селдер бар. Чогум-на оон ачынмаа олоо бо инвестиция фондунуңа хой оругалары тып берип турарлар. А оон оругалым көөлдөн түдүм-на, силерге база ажыктыг болу-ру билинги-дыр.

Бо бүтүнү агааш көөргө, камгаладылганын «АСКО-КАПИТАЛ» инвестиция фондууңа боттарынынын аучер-лерини салыр болууңа, дика ажык-дузалыг, чүгө дээге, силер оңу замчылыг чыгыс-ла булдуру-биле эвес, ханыс база Россияны өске-даа эң улуг дзон «жы-н-дур» бүдүрүлгө-биле холбалыг бооп, оларын ачы-дузалык база көөс бөлө сиең.

«АСКО-КАПИТАЛ» чымп алганы ачык-хөргөшүлгөни Мөдданы улетүрү бүдүрүлгөлерине өйүл болгаш кара металургияга, машина кылды заводдарга, химия азыры-нын, шөөң-улетүр комплекзинин бүдүрүлгөлерине, ачаш чаап болбаачаары бүдүрүлгөлөргө, көлө ажык-агыга, а ол иштин Россиянын эң улуг дзон курорттарыга са-дыр. Бичаараг үстүндө айткан бүдүрүлгөлөр каян-даа түгүссөккел чокка ажылдап келген болгаш мала-ла хой оругалым болчул чыгыс-ла билинги-дыр.

«АСКО-КАПИТАЛ» фондунун төлөс чөбөлөр ажыктыг-гаш, ажылда-ла турбай бүтү чед девискарлоонде ху-жуттуган бүдүрүлгөлерини эшияларын садып алыр эргешт.

«АСКО-КАПИТАЛДЫН» устава айтыкан бойдуу — 20 миллиард рубль.

Фондунун акциялары холдуунда-ла ваучерлерге орнап тураа, Оон-биле кады ваучерлерин доктуаткан өрткөтөр-биле салдып алыр болгаш бир ваучерге-ле 10 акцияны бээр.

БОТТАРЫНАРЫН ВАУЧЕРЛЕРИНИ ӨСКӨРӨР САТКАН!

Ол силерге ажыктыг өвөс! Бир өвөс силер боттарынынын аучерлерини өскө-көз салгынар болуңара, кайнар-даа барган бидимес болгаш дораш-на чарыкташа бээр, азы үнөш кудулар, каш-ла муң рубльди алыр болгай сиең.

Бир өвөс силер аучерлерини «АСКО-КАПИТАЛГА» даамында бээр болуңара, ол үч чектерин үстүлдө алааттыг бүдүрүлгөлерин акциялары орнап бээр болгаш эргешт боттарыга олча-ажыктыг дивидендлерин алыр эргешт ботур силер. Бичаар агааш ачык түнү бодуну үнөшүн кудуларга каян-даа таварышса, икелселлиг болуур. Өтөкөтөнин халыкы-биле чергештер капиталдын улугуна өрткөтүсө база түгүтүл бешир. Оон түнөшиде ачкөкөр кижини куруларын ачык-хөргө-ш оон амалдарыныгы биту дургузуна икелелиг бооп, ханыс-даа оң салгычы ажы-төлдөрине беши артын кая!

Силер 1994 чылдын эгезинден тура үш ай болгаш-ла, нем-деле оругаларын доктуатал эң турар аңаа сиең! Силер хуужуулаа чектин орнуңа «АСКО-КАПИТАЛ» фондуун акцияларынын сертификаттарын алыр — силер. Ол документиле силерге немдел ачкөш болгаш чектин «АСКО-КАПИТАЛ» инвестиция фондунун холдуна турар үнөшг сазымыран кирер өске-даа оругаларын алыр эргешт бээр.

БОТТАРЫНАРЫН ВАУЧЕРЛЕРИНИ «АСКО-КАПИТАЛ» ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДУУНГА САЛКАН!

Силерни хүнүн-не 8-тен 19 шакка чедир манап тур бис. Дыштарын хүнүвүс — өскөргөш. Биске келдире мындагы документилер эргөжөк чугула: акша шыжадарынын дептери, паспорт, ваучер камга-ладыр 500 рубль болгаш аучерия боу. **БИСТИН АДРЕЗНИС:** Кызыл Кочерын кудумчуу 35. Амбырал халдарыга бажымыны 2-тен кыдам, телефон № 3-67-24.

Республиканын өскө чөдөринеи силерни аучерлерини «АСКО-КАПИТАЛ» фондуун төлөкчилери ачыяларга орнап чоруп турарын билип азыңар.

ХЕРЕГЛЕКЧИЛЕРНИН КИЧӨНГӨЙНГӨ
Бистин бүдүрүлгө чери тускай «Автомагазин» дээр автомашинаны, сөөртүр дөригелерит; тережгештиг, ан-дазынмы, илирдыг, ситен кезикчи, дыбашчыг, куль-тиваторду болгаш чер үстүрер, андыар төвөселдерит бичи КМЗ-012 мини-тракторун. «ДМ» «15» электри-плантагы, «Дыс» газлеттери плитаарын садып турары хереглекчилерге дынадып, оларын амдызында бар ту-ла садып алырын сангалдыксы.

Телефон №№ 3-62-66, 4-16-40 болгаш 4-15-27.

КИНО
13.00, 15.00, 17.00, 19.00 ша-ктарда. «КАА-ХЕМ»: «Лям» 14.00, 16.00, 18.00 шактарда. Август 26-да «НАВЫРАЛ»: «Император» 10.00, 12.50, 15.40, 18.30 ша-ктарда; «ВИДЕОЗАЛ»: «Эж», «Нодан кел» «Киж» 9.20, 11.20, 15.00, 17.50 шактарда. «ОТЧУГАШ»: «Баштайгы хам» «чел» 9.00 шакта; «А» «ды» кашпа» 11.00, 13.00, 15.00, 17.50 шактарда.

Чел-Хөл районуна болгаш Хову-Азем суурич чыгыр-лаам, районун сай-хөсө идилди үндүрүп инспекциязы бол-гаш «Тыва кобальт» компаниятын баштаар чөдө районуну сан килдинини ревизи-бүткүлгөш.

Талина Бегиз-Ступнова КУДЕР-ООДУН амдыларынын 48-чи чылдында элекке мечанын дынапты-шан, мезен ижнини төрөдөрине болгаш чоок кижиле-рини ханыс камгаладып ийергелер тур.

Ботту-оол ОНДАР. Ээлин район, Бай-Дат.

АГАР САНЫ: «Тыва солбак» № 363505.

Парлаттынган чүүлге хамаарыштыр

ЧОГААДЫКЧЫ ЧОРУКТУ ДЕТКИИР

Тыва Республиканың ал-дарлыг чогаалчы Владимир Серен-оолдун чогаалы С. К. Токанын чурттан турганы Кызыл партизандар кудумчуу-нда 38 дугаардык бажымын рес-публиканын чогаалдык эң-лөдөрүнүн ажылдаар өгө-гөзүн кылдыр чөпшээрзин дидээр чүтүлүч номчаш, са-гыш-сеткалдың ханымын чүдүлдүзүнү, деткии о мен. Чүге дээрге Тываның Чо-гаалдык эңлөдөр 1942 чыл-да түгүстүнгөн. 60 чыл-да дургузуна тө-үеин азы-биле, бичин-даа тура дүшпей, чомчун уган-медерелин сай-маралыга улуг кижизи-дечки, чартыкчы, тургузуучу саддарын чөдөр. Тыва Рес-публиканын көжүлдөгөн деткиичени көргүзүп кел-ген, көргүзүп турар ба-за моон-даа сонгар көр-гүсөр дээриңге бүтүрээр мен. Мынча үч үеня иш-тише Тыванын чогаалдык эңлөдөр бажымын кырыл-дыр, чагала чок, мила-мында, чурттап, ажылдап келген чон, республиканын дээр кара кызыл доук-тур деп санаар мен. Шиняп-ла, шаг-ла тускый орав-савалыг турган болза, Чогаалчылар эңлөдөр ту хайы кире, кижичи үедеп четес, тыва чонуну төгүзүңге улуг ужу-дуза-дыр ажылдары кылып каашты мынаар.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

Бичач школага өөрнөмөй турганымы болаарыма, алды-чеди харды турган боор мен.

Устүү-Шынаа аалдары чайлаглаш, Кызыл-Дат, Бестиг-Кара, Хам-Дыг, Улуг, Би-че Бедларлерге олуруңарга, Ийн-Тал, Барык, Сенек чоңу көшкүлөш Өдөк-Шөл, Кэст, Калбак-Саары мичар каш хонарга чайлаг байыралды Хендергеини Бестиг-Карага чылдына болур чүве.

Байыралдын онзагай чүвө-зи ичтин менээ бичин кижиге мындап болган. Ол-бо араб, суму, аалдарын эңкелген элт-чези, шөйгөн, кыскай быштактары илар кырыдан төч чажыттары, чарып алам муңары, мөгө дүрөң көөрү-биле каттай төмөс-батпас-ла «Ленин-Сталин, Партия дөлө-рүн, ура!» деп турар хуула чүвө. Чажыккан элттен чарып алам ажаа, амага экен бергенмиңи черле ултас мен.

Мөгелер элзэн дүрөң бергенде чарып аалтын Тарбаган-Датке бадлар чүвө. Мең «Караалар» төрөл бөүк-түп улуг кижини Каваз ашактын ой адын муңарыны шаг-ла-ла үзүргөдөн тургаш, ала-йр боду өөрдөп, шилкы алган. Күжүр бора узак дээрин билер мен. «Ханы-гарыш Олдуз; Салтин-Ху-реини кончут. Эл-Бажы чурттуг Серээ дайымын Чүтүрүк-Кыры берге» — деп иштимде болд-ла өр мен, Хендергеини кончот эрери Кымыч-Кызылдын ак ады, Тулга-Тукаанын Караалам, Шангы-

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

ЧАРЫШ АЪДЫ МУНГАНЫМ

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кысты-рып ажылдап турарына мен сөзүмүңнэн сагыш човал, көрүсөр-дир мен. Чогаал-чы эңлөдөргө бичин-саваны тускайлап бөөк — үенин негелдес, оңу хүнүн дээр-талып, сонгарладып болбас.

«Кичи чурту кидирештиг, кижичи хамырелдиг» деп чонун бо чечен-мерген сөзү-нде улуг утка синген. Биди-мында, бичин-ле организаци-яны бичиңга кыстырып алган, ажылдарга чотур ичелдесе чөпшө ажык бүне-чи билдинги, маангы чо-гаалдык болду. Шиняп-ла, Тыванын чогаалдык эң-лөдөр бир-ле черини хезиг азы-булунчугунда кы